

РОЗДІЛ 1

МУЗЕЙ

Розділ 14.	ПЕЙЗАЖ	186
Розділ 15.	ІНША ПАННОЧКА	204
Розділ 16.	ОБРАЗА І ПРИМИРЕННЯ ...	225
Розділ 17.	ПОВЕЛИТЕЛЬ ТІНЕЙ	243
Розділ 18.	ВЕЛЕТЕНЬ	265
Розділ 19.	МІСТО	280
Розділ 20.	МАСКА	299
Розділ 21.	КУПАЛЬСЬКА НІЧ	321
Розділ 22.	ВІЩІ СНИ	342
Розділ 23.	ІМЕННИ	349
Розділ 24.	ПОЛІЧНИЦЯ	400
	ЕПІЛОГ	411
	ПІСЛЯМОВА	414

У глухому приміщенні було сіро й незатишно, ще й бракувало свіжого повітря. Здавалося, кожен сантиметр заповнений більшими й меншими картинами у важких рамах, які висіли на металевих щитах або стояли рядами прямо на підлозі. Там, саме на підлозі, поміж книжок, фотокарток і списаних аркушів, відбувалося дослідження одного з творів, над яким схилилася згорблена жіноча фігура.

Лампа на стелі весь час блимала, то затіняючи, то підсильюючи лінії, форми й кольори предметів довкола, кожного разу з особливою силою вихоплюючи червону барву довгого кардигана Марії та руді пасма її волосся.

За стіною місто плавилось і потроху божеволіло від полуденної спеки, а в підвалі музею було прохолодно, що гарантувало збереження цінних творів. Ця відірваність від зовнішнього світу без усвідомлення пори року і години доби занурювала в окремий камерний всесвіт, у якому час давно загубився між рядами старожитностей. Застиглість місця порушувало лише монотонне шурхотіння олівця, яким Марія позначала щось у записнику. І тільки

дуже уважний спостерігач міг би помітити, що трохи глибше на іншому кінці фонду біля одної з полиць дримала Сашка.

Сашка була незвичайною дитиною. Хоча б тому, що мала очі різного кольору: ліве — зелене, а праве — темно-каре, аж чорне. Мабуть, саме через це діти весь час її страхались, а іноді, побачивши очі, ще й впадали в плач. Тож у чотири роки Сашка категорично заявила мамі: «Я більше нізащо в світі не піду до садочка». Відтоді її ігровим майданчиком стали музейні кабінети, фонди й заплутані підвальні коридори, а єдиним другом — Великий Саша, п'ятдесятирічний монтажер із виставкового відділу. Читати вона вчилася з етикеток в експозиції. Тренувала літеру «р», декламуючи назви конструктивних елементів готичних споруд, і вже в шість дозволяла собі сперечатися з досвідченими мистецтвознавцями про значення й сюжети експонатів музею.

Два роки тому Сашку таки змусили покінчити з дистанційним навчанням і вступити до п'ятого класу середньої школи.

— Треба хоч іноді спілкуватися з однолітками. Не буду ж я з тобою няньчитися вічно, — сказала тоді мама.

Нічим добрим це не скінчилося. Навпаки, стало початком щотижневих страждань з понеділка по п'ятницю. Потрапивши в клас, який за чотири роки встиг розділитися на декілька згуртованих, але взаємно ворожих груп, Сашка так і не вибралася зі статусу чужинки, якій не довіряли. Модники

її не визнавали через брак стилю; ботани ненавиділи, бо вона надто швидко перетворилася на улюбленицю вчителів; а спортсмени для неї були недсяжні через її постійні хвороби й неможливість змусити своє незграбне тіло робити хоча б щось швидко, сильно чи синхронно.

Однокласники казали про неї «ота різноока» і зверталися тільки тоді, коли треба було списати. Сашка знала, що гетерохромія — природне явище. Та все ж думала, що очі різного кольору — це таке прокляття, через яке в неї ніколи не буде друзів.

Тепер Сашці було вже дванадцять. Вона почувалася майже зовсім дорослою і вельми самотньою. Літні канікули звично проходили в музейних нетрях, де їхнє спілкування з Марією обмежувалося перебуванням в одному приміщенні. Якщо раніше було весело подошкуляти всім довкола, то тепер Сашка старанно виконувала прохання «не плутатися під ногами». Бічні довгі полиці фонду, схожі скоріше на ніші, стали для неї прихистком, де можна забути про світ, а світ забуває про тебе.

Вірними співрозмовниками дівчинки були персонажі книг і картин. Щоправда, цього разу хтось із музейних колег мами нерозважливо нарадив їй звернути погляд до класики і почитати Гомера. Отут ми й підловили Сашку, що куняла на десятій сторінці, яку наполегливо перечитала кілька разів, а тоді визнала свою поразку і заснула. Її обличчя злилося зі злочасною книгою, що тепер виконувала роль подушки, хвилясте пшеничне волосся розсипалося німбом довкола, ноги вона підтягла до грудей і вкрила

сірим світшотом. У цей момент Саша нагадувала лежачу статую. Лише легеньке здіймання плечей від умиротвореного дихання підказувало, що в інвентарній книзі* інформацію про цей експонат не знайти.

Дряпання олівця і дзижчання лампи, що проривалися крізь сон, у певний момент затихли. Фондом розповзалася тиша. Сашка розплющила очі й ураз провалилася в порожнечу. Спершу важко було зрозуміти, чи продовжує вона спати, чи дійсно прокинулася. Здавалося, весь світ поринув у небуття. Коли ж реальність почала складатися до купи, Саша пробіглася очима: щити, картини, картини, щити, двері. Зачинені. Марії ніде не було.

— Мам? — перелякано промовила дівчинка.

Жодної відповіді.

Саша миттю побігла до виходу. Коли вона наблизилася до дверей і зібралася смикнути за ручку, результат уже був для неї очевидним, адже свої музейні обов'язки та правила безпеки Марія виконувала на всі сто. Двері рипнули, але не піддалися.

«Не панікувати, тільки не панікувати!» — повторила собі Сашка й одразу ж згадала, що смартфон вигаданий не лише для того, щоб виконувати функцію ліхтарика. Тремтячими пальцями вона відшукала в списку останніх дзвінків контакт «Ма» і клікнула на слухавку. У відповідь пролунало байдуже «Абонент не може прийняти ваш дзвінок».

* Книга, де зібрано інформацію про всі твори, що містяться в колекції музею.

— Ну ясно! — вигукнула вона у відчаї. — От тобі й двадцять перше сторіччя! Ера безмежних технологій, ага!

Ані інтернету, ані звичайного мобільного зв'язку в підвалі не було.

«Так не буває. Завжди є якийсь вихід. Головне — дихай», — переконувала себе Сашка, але тіло вже почало здаватися. Легені панічно хапали повітря, жадібно ковтали його, проте кисню все одно бракувало.

«Треба уявити щось заспокійливе — парк, зелень — і дістатися до полиці. Там светр. Хоч би в кишені був інгалятор...»

Вона кинулася назад, забувши про обережність, переплюючи об експонати, що для музейників мали більшу цінність, ніж їхнє власне життя. Нарешті полиця, светр, кишенья, у якій рука намацала металевий балончик.

Напади астми, провоковані алергією незрозумілого походження, супроводжували Сашку з дитинства. Бабуся водила дівчинку до всіх можливих лікарів, але отримувала тільки суперечливі діагнози й велетенські переліки ліків, що майже ніколи не допомагали.

Цього разу вдалося відбутися переляком і хутко заспокоїтись. За кілька хвилин дихання вирівнялось і пульсування крові в голові почало вщухати. Сашу знов огорнула тиша. Щоправда звідкись долинали ледь помітні звуки незрозумілого походження. Саша почала дослухатися. Раніше вона не чула нічого такого в стерильних музейних фондах. Це нагадувало легенький подих вітру і шелест листя від нього.

— Ну й уява в тебе, Сашо! — зі сміхом промовила вона до себе. — Захотілося відчути свіжість парку? Будь ласка! Повноцінний ефект присутності!

Уява в Саші дійсно була дуже розвинена. Їй рідко бувало нудно, оскільки більшу частину буднів вона проживала у вигаданих ситуаціях з уявними товаришами: разом вони розкривали вбивства, досліджували космос чи рятували людство від апокаліпсису. У кожній пригодницькій місії Саша була водночас авторкою й головною героїнею і контролювала події. Але цього разу щось пішло не так.

Звуки ставали дедалі густішими й реалістичніми. До шелесту листя доєдналися спів птахів і віддалене хлюпання води. Сашу почала огортати нова хвиля тривоги.

«Треба терміново з'ясувати, що це за чортівня, і не накручувати себе», — подумала вона і почала з острахом рухатися вглиб фонду, звідки долинали дивні звуки. Світляне коло ліхтарика сканувало міжряддя, рами й полотна в пошуках дивного гучномовця. Саша пройшла повз серію суворих портретів, де в масивних кріслах з книжками в руках порозсідалися зарозумілі чоловіки, котрі її страшенно дратували. Потім — повз серію завітчаних усміхнених жінок, які дратували її ще більше. Шуми вели її далі, аж доки Саша не наштовхнулася на невеличкий пейзаж. Картина стояла біля щита на підлозі, тож спершу Саша обережно відсунула її вбік, щоб перевірити, чи не ховається позаду якийсь пристрій. Однак там було порожньо.

— Нічого не розумію, — насупилася дівчинка, поставила картину на місце і почала її розглядати.

На передньому плані пейзажу розгорнулось озеро, що віддзеркалювало блакить високого літнього неба й зелень парку позаду, на пагорбі. Вдалині між дерев виринав величний білий маєток. У воді завмер хлопчина з підсакою, намагаючись щось спіймати, а трохи лівіше погойдувався човен... справді погойдувався!

Сашку охопив справжнісінький жах.

«Здуріти можна! — подумала вона і відсахнулася. — Мабуть, привиділося».